

MEDIARECHT

AKK20086037

A.W. Hins

Regelgeving en beleid

Op 25 februari 2008 diende de regering een wetsvoorstel in tot vaststelling van een nieuwe Mediawet. Het wetsvoorstel beoogt in de eerste plaats de taakopdracht van de publieke omroep uit te breiden. Volgens de memorie van toelichting behoren themakanalen, websites en audiovisuele diensten zoals 'Uitzending gemist' onlosmakelijk bij de publieke taak. Techniekgebonden programmavoor- schriften verdwijnen, evenals het onderscheid tussen hoofdtaken en neventaken. Er komen bestuurlijke instrumenten voor in de plaats. Eens in de vijf jaar moet de Nederlandse Omroep Stichting een plan gaan indienen voor het totale aanbod van de 'publieke mediadienst'. De minister van OCW moet het plan goedkeuren, waarna een prestatieovereenkomst wordt gesloten. Een tweede doelstelling van het wetsvoorstel is het versoepelen van de regels inzake reclame en sponsoring. Daarmee wordt het concurrentienadeel weggenomen dat Nederlandse commerciële omroepen nu nog ondervinden ten opzichte van zenders die vanuit Luxemburg opereren. Gelet op deze twee doelstellingen

werd het wetsvoorstel vorig jaar door de regering aangekondigd als 'Multi-media- en reclamewet' (Katern 104, p. 5853). Volgens artikel 9.21 van het wetsvoorstel zal de officiële naam echter luiden 'Mediawet 20..', waarbij het precieze jaartal wordt bepaald door de datum van publicatie in het Staatsblad. Wetsvoorstel 30571 van het vorige kabinet (Katern 100, p. 5597) is ingetrokken (Kamerstukken II, 2007/08, 31356, nrs. 1-3).

Men kan zich afvragen of het nodig is de hele Mediawet op de schop te nemen voor deze twee wijzigingen. In de memorie van toelichting verdedigt de regering deze drastische aanpak door te zeggen dat het wetsvoorstel meer dan de genoemde twee doelstellingen heeft. Er zijn inderdaad ook voorstellen met betrekking tot het programmapakket op de kabel, haatzaaiende zenders en bestuurlijke handhaving. Bovendien herinnert de regering eraan dat zij dit jaar een tweede wetsvoorstel zal indienen ter omzetting van de EU Richtlijn Audiovisuele mediadiensten (Katern 106, p. 5560). Deze nieuwe richtlijn verplicht onder meer tot het stellen van regels voor 'televisieachtige' internetdiensten. Omdat het onderhavige wetsvoorstel ook betrekking heeft op internet – zij het alleen in verband met de publieke omroep – leek het de regering verstandig het begrippenapparaat alvast aan te passen. De implementatie van de EU-richtlijn wordt dan een stuk eenvoudiger. Hetzelfde geldt voor een aangekondigd wetsvoorstel inzake de status van omroepverenigingen (Katern 104, p. 5853). Geen goed idee, zo meende de Raad van State. Als nu al te voorzien is dat het huidige wetsvoorstel binnenkort grondig moet worden gewijzigd, kan de regering beter volstaan met een wijziging van de huidige Mediawet. Een algehele herziening komt dan later wel. De regering heeft dit advies echter niet gevolgd (Kamerstukken II, 2007/08, 31356, nr. 4).

De Europese Commissie houdt intussen met argusogen in de gaten of de lidstaten de markt voor omroep en internetdiensten niet vervalsen door het geven van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 87 EG. Tot

duisver is het beleid van de Commissie vastgelegd in de zogeheten Omroepmededeling (Pb EG 2001, C320/5). Er zijn aanwijzingen dat de Commissie deze beleidsregel wil gaan aanscherpen. In een brief d.d. 29 februari 2008 heeft de minister van OCW aan de Tweede Kamer uiteengezet wat het Nederlandse standpunt ter zake is. Het zal niet verbazen dat de regering graag een maximale beleidsvrijheid houdt om de publieke omroep te financieren, ook als het om nieuwe internetdiensten gaat. Is de publieke taak van de NOS voldoende afgebakend wanneer de instelling zelf een plan mag opstellen? De regering meent van wel. In de procedure die voorafgaat aan de goedkeuring kunnen commerciële marktpartijen hun stem laten horen. De regering zou er echter bezwaar tegen hebben als de Commissie zou gaan eisen dat de lidstaten een brede 'markttoets' moeten uitvoeren. Nederland denkt in Frankrijk – voorzitter van de EU in de tweede helft van 2008 – een medestander te vinden (Kamerstukken II, 2007/08, 21501-34 en 31200 VIII, nr. 93).

Rechtspraak

Op 12 februari 2008 oordeelde de Grote Kamer van het EHRM over een zaak die was aangespannen door een klokkenluider, werkzaam bij het Openbaar Ministerie van Moldavië. De klokkenluider, Guja geheten, was op staande voet ontslagen omdat hij kopieën van brieven die bij het OM waren binnengekomen, had doorge- speeld naar een krant. Uit de brieven kon worden opgemaakt dat politici op een onrechtmatige wijze invloed probeerden uit te oefenen op beslissingen in individuele strafzaken. Volgens het EHRM levert het ontslag een schending op van artikel 10 EVRM. Daarbij besteedt het Hof aandacht aan onder meer de volgende factoren. Er bestond in Moldavië geen wettelijke regeling inzake klokkenluiders. De misstand die Guja aan de kaak wilde stellen was een zaak van algemeen belang. Hij had te goeder trouw gehandeld en was door het ontslag zeer zwaar gestraft. Het ontslag zal een 'chilling' effect hebben op andere ambtenaren die

melding willen maken van wantoestanden. Om al deze redenen was de maatregel niet noodzakelijk in een democratische samenleving. De beslissing van de Grote Kamer was unaniem (EHRM 12 februari 2008, Guja vs Moldavië, *www.echr.coe.int*, appl. 14277/04).

Van de Hoge Raad is afkomstig het arrest Van Gasteren vs Hemelrijk, dat betrekking heeft op een botsing tussen de vrijheid van meningsuiting (art. 10 EVRM) en het recht op eer en goede naam (art. 8 EVRM). Hemelrijk had op haar persoonlijke website een open brief geplaatst, waarin zij twijfels uitte over het oorlogsverleden van Van Gasteren. Evenals de lagere rechters oordeelt de HR dat de publicatie niet onrechtmatig was. De HR gaat in op de vraag wanneer sprake is van een perspublicatie, wat de kenmerken zijn van een column en op het onderscheid tussen feitelijke beweringen en waardeoordelen. Principieel belangrijk is dat de Hoge Raad overweegt dat alle relevante belangen in één keer moeten worden afgewogen. Er is geen ruimte voor een toetsing in twee fasen, in die zin dat eerst wordt bepaald welk grondrecht het zwaarst weegt, waarna het resultaat van die afweging nog een keer wordt getoetst aan de beperkingsclausules van het EVRM. In een commentaar wijst G.A.I. Schuijt er echter op, dat onderscheid moet worden gemaakt tussen enerzijds de vraag of sprake is van een onrechtmatige daad en anderzijds de vraag of een bepaalde rechterlijke sanctie (verbod, rectificatie of schadevergoeding) door de beugel kan. Het is mogelijk dat een belangenafweging leidt tot de conclusie dat het handelen van een publicist onrechtmatig was, maar dat de gevraagde sanctie disproportioneel blijkt. In zo'n geval is wel degelijk sprake van een twee stappen toets (HR 18 januari 2008, Van Gasteren vs Hemelrijk, *Mediaforum* 2008-3, nr. 10).

- Greg F. Lowe & Jo Bardoel (red.), *From public service broadcasting to public service media, RIPE@2007*, Göteborg: Nordicom 2007; ISBN 978 91 8947 153 5; 259 p.
- Gerard Schuijt, 'Eer en goede naam, privacy en de noodzakelijkheids-toets na Van Gasteren/Hemelrijk', *Mediaforum* 2008-3, p. 102-108.
- Esther Jansen, 'Grenzen aan uitingen over religie in Frankrijk', *Mediaforum* 2008-3, p. 109-118.
- 'Themanummer Multimediawet', met bijdragen van Ronald Vecht, Radboud Ribbert, Jilles van den Beukel, Nico van Eijk, Wouter Hins, Quinten Kroes en Sybe de Vries, *Mediaforum* 2008-4, p. 157-171.

Literatuur

- Dirk Voorhoof (red.), *Het journalistiek bronnengeheim onthuld*, Brugge: Die Keure 2008, ISBN 978 90 8661 733 3; 172 p.